

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

संस्कृत विशारद (बी.ए.) – बहिःस्थ

परीक्षा : डिसेंबर- २०२३

सत्र १ ले

विषय: व्याकरण – १ (22E411)

दिनांक : १५/१२/२०२३

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते १.००

सूचना : सर्व प्रश्न अनिवार्य

- प्र. १. अ) पञ्चानां वाक्यानामनुवादं माध्यमभाषया कुरुत। (१०)
- १) कर्षकः फलं लभते।
 - २) मृगः सस्यं खादति।
 - ३) भोजने षड् रसाः भवन्ति।
 - ४) नक्रः शङ्करस्य पादम् अदशत्।
 - ५) माता पुत्रान् न ताडयति।
 - ६) पितुः महाविद्यालये कणादविषयकाणि पुस्तकानि सन्ति।
- आ) श्लोकद्वयस्य सान्त्वयम् अनुवादं माध्यमभाषया कुरुत। (१०)
- १) एकः स्वादिष्टमश्नाति वस्ते वासश्च शोभनम्
योऽसंविभज्य भृत्येभ्यः को नृशंसतरस्ततः॥
 - २) दानं प्रियवाक्सहितं ज्ञानमगर्वं क्षमान्वितं शौर्यम्।
वित्तं त्यागसमेतं दुर्लभमेतच्चतुर्विधं भद्रम्॥
 - ३) कमले कमला शेते हरश्शेते हिमालये ।
क्षीराब्धौ च हरिश्शेते मन्ये मत्कुणशङ्कया॥
- प्र. २. अ) केषामपि पञ्चानां वाक्यानामनुवादं संस्कृतेन कुरुत। (१०)
- १) मुलगा वडिलांबरोबर बागेत जातो.
 - २) दोन माकडे झाडावर बसली होती.
 - ३) एक वृद्ध माणूस वर्तमानपत्र वाचतो.
 - ४) अनेक सिंह मोठ्यांदा अरण्यात गरजतात.
 - ५) विद्यार्थी पुस्तक वाचून आनंदित झाला.
 - ६) इथे नदीजवळ कोण उभे आहे?
 - ७) दानशूर राजाने गरिबांना दान दिले.
- आ) रूपाणि लिखत (कान्यपि पञ्च) (१०)
१. इमे	२. भान्वोः	३. नदि	४. नृत्यतः
५. मत्	६. चत्वारि	७. धात्रा	८. लब्धुम्
- प्र. ३. अ) सन्धिविग्रहम् अथवा सन्धिं कुरुत। (दश) (१०)
१) गङ्गा+ओघः	२) सः +कथयति	३) नलोपाख्यानम्	४) देवो दुर्बलघातकः
५) ममेति	६) आर्यः+तव	७) इमे अटतः	८) अपि+इदम्
९) शत्रोरपि	१०) देवश्च	११) विष्णो+अव	१२) तव+लृकारः

- आ) वाक्यानां सूचनानुसारं परिवर्तनं कुरुत। (केषामपि दशानाम्) (१०)
- १) बालकः ----- विद्यालयं गच्छन्ति। (पठ्-हेत्वर्थकं योजयत।)
 - २) वानरौ फलानि खादतः।(वाक्यम् एकवचने लिखत।)
 - ३) ----- पुरुषः उद्याने वृक्षान् सिञ्चति स्म।(एक इत्यस्य योग्यं रूपं योजयत।)
 - ४) ----- अत्र आसने उपविशथ (युष्मद् सर्वनाम्नः योग्यं रूपं योजयत।)
 - ५) आवाम् इदानीं श्लोकान् पठावः।(वाक्यं बहुवचने लिखत।)
 - ६) तौ कुमारौ मार्गे एकम् आश्रमम् -----। (दृश्-लङ्लकारं लिखत।)
 - ७) ----- बुद्धवचनानि सर्वेषां मार्गदर्शकानि। (इमे/इमानि/इदम्)
 - ८) एषा ----- वीररसयुक्ता वर्तते। (चमू इत्यस्य योग्यं रूपं लिखत।)
 - ९) सूर्यः दिवा आकाशे तपति। (मराठीभाषया अनुवादं लिखत।)
 - १०) विरमति इत्यत्र कः मूलधातुः कः च उपसर्गः ?
 - ११) भक्तैः पूजायां रतः अर्चकः दृष्टः।(अधोरेखितपदे कः मूलधातुः कः च प्रत्ययः?)
 - १२) त्रिन् इति सङ्ख्यावाचकस्य नपुंसकलिङ्गे प्रथमाविभक्तेः रूपं किम् ?
- प्र. ४. अ) १) पाणिनिमुनेः अष्टाध्यायी इति ग्रन्थस्य विषये लिखत। (०५)
२) सूत्रलक्षणं प्रकारान् च सोदाहरणं लिखत। (०५)
- आ) सूत्रद्वयस्य स्पष्टीकरणं सोदाहरणं कुरुत। (१०)
- १) एचोऽयवायावः
 - २) आदिरन्त्येन सहेता
 - ३) यथासङ्ख्यमनुदेशः
समानाम्
- प्र. ५. टिप्पणीचतुष्टयं लिखत। (२०)
१. परिभाषा
 २. सुप् प्रत्याहारः
 ३. माहेश्वर-
सूत्राणि
 ४. णत्वनियमः
 ५. दीर्घसन्धिः